

40 Aar siden, i 1862, henvendte sig til mig med Anmodning om at give dem et foreløbigt Overslag over, hvad en saadan Dæmning vilde koste. Jeg erindrer, at jeg den Gang kom til det Resultat, at der vilde medgaa 2 Mill. Rigsdaler, altsaa 4 Mill. Kr. Hvorvidt denne Sum vil være tilstrækkelig eller ej, naar Sagen nu skulde bringes til Gennemførelse, er naturligvis meget vanskeligt at dømme om paa Forhaand. Paa den ene Side have jo de tekniske Hjælpemidler i de 40 Aar udviklet sig meget betydeligt, paa den anden Side ere derimod Arbejdsforholdene og Udgifterne derved gaaede i modsat Retning, det er blevet meget dyrere. Men dette er egentlig for mig ikke Hovedsagen, naar jeg har affholdt mig fra overhovedet at røre ved dette Spørgsmaal. Hovedsagen er den, at det er saa dybt indgribende paa mangfoldige økonomiske Omraader i hele Limfjordsbassinet, at det er umuligt for nogen paa Forhaand at tage endelig Stilling til dette Spørgsmaal. Det er ganske umuligt paa Forhaand at afgøre, hvorledes en saadan Foranstaltning vil virke. Naturligvis kan man i en vis Retning med Sikkerhed sige, hvorledes den vil virke. Den vil f. Eks. give en absolut Beskyttelse af Limfjordskysterne Øst for Dæmningen. De Klager, som nu med Føje fremkomme fra saa mange Sider over Bortskæring af Limfjordskysterne paa Grund af den stærke Strømning gennem Limfjorden, vilde forstumme. Det er givet. Paa den anden Side er det lige saa sikkert, at Fiskebestanden vil undergaa en meget betydelig Forandring, idet det nuværende Saltvandsfiskeri vil ophøre i det væsentlige og vil efterhaanden blive erstattet med Ferskvandsfiskeri, ligesom før 1825. Det vil i alt Fald tage en lang Aarrække, og Fiskeriet vil i den Aarrække lide et meget betydeligt Afbræk. Men der er mangfoldige andre Forhold, der spille med ind paa dette Omraade, ikke alene Sejlladsen gennem Limfjorden — den kunde jo oprettholdes, da der selvfølgelig maa anbringes en Skibsfartssluse gennem Dæmningen —, men den Betydning, som Thyborønkanalen allerede har faaet for Vestkystfiskeriet, som en Slags Havn for Kutterne, vil jo efter al Rimelighed ophøre. Jeg kan nemlig slet ikke gaa ind paa den Betragtning, som kom fra det ærede Medlem for Ribe Amts 2den Valgkreds (Bluhme), at en Dæmning ved Odesund snarere vilde fremhjelpe Vedligeholdelsen af Sejlløbet gennem Kanalen. Det tror jeg slet ikke paa, jeg tror egentlig, at det ærede Medlem

staar ene med sin Anskuelse i den Henseende. Jeg tror ganske sikkert, at de sagkyndige, der mene, at det vil medføre en Lukning af Kanalen ved Thyborøn, have Ret. Men, som sagt, hele dette Spørgsmaal er saa omfattende, at skulde man for Alvor tænke paa at gennemføre dette, maa der gaa forud en meget grundig og alsidig Undersøgelse af det, der kan fremdrages for og imod denne Sag.

Det andet Spørgsmaal, der er kommet frem, dels i Lørdags og dels i Dag, og som nu ogsaa blev omtalt af den højtærede Minister, er Spørgsmaalet om Øhavne eller ikke Øhavne. Der er jeg af den Anskuelse, at man aldeles ikke kan give en almen-gyldig Doktrin i saa Henseende. Hvad der passer det ene Sted, passer absolut ikke det andet Sted. Øhavne have visse Fortrin og paa den anden Side ligesom alt andet menneskeligt visse Mangler. En Øhavn kan være en fortrinlig Foranstaltning paa saadanne Steder, hvor det ikke er muligt paa anden Maade at holde sig nogenlunde fri for Tilsanding, og just af den Grund har det altid staaet for mig som ganske naturligt — men jeg kan jo se fejl — at naar der skulde bygges en Havn ved Skagen, saa burde det være en Øhavn. Det er ogsaa det, som Skagboerne, Fiskerne ved Skagen, selv oprindeligt have virket for og anmodet Lovgivningsmagten om at støtte dem i. Der har, saa vidt mig bekendt, foreligget to forskelligt udarbejdede Planer til Anlæg af en Øhavn ved Skagen, og navnlig den sidste viser en ganske ypperlig, en ganske fortrinlig Havn, som efter min Mening kun har den ene Grundskavank, som den ærede Minister ogsaa meget rigtig nævnedes, og som alle Øhavne have, nemlig at det er saa godt som umuligt, i alt Fald økonomisk set, at udvide en saadan Havn senere, hvis den viser sig at være for lille. Der er egentlig ikke andet at gøre end at bygge en anden Havn ved Siden af. Vil man ikke se bort fra dette, kan man naturligvis forebygge denne Kalamitet derved, at man tager rigelige Dimensioner i Retning af Størrelse; men saa har en Øhavn, og det have alle Øhavne, den Skavank, at den bliver meget dyr. Det er indlysende, at en Havn, som fra alle Sider skal omgives med Bygningsværker, som Regel paa dybt Vand, vil blive dyrere i Forhold til Arealets Størrelse end den Havn, der med den brede Basis kan støtte sig til Landet og Kystlinien, hvor saa godt som ingen Foranstaltninger behøves. Hvorom alting er, saa mener jeg ikke, at man saa kategorisk,